

2021Z05196

Vragen van het lid **Van Raan** (PvdD) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *onnodig hoge subsidies voor Carbon Capture and Storage (CCS) en de lobby van de fossiele industrie* (ingezonden 31 maart 2021).

Vraag 1

Kent u het bericht «Nederland ritselt in Brussel vergroeningssubsidie voor Shell»?¹

Vraag 2

Beaamt u dat de plannen voor grootschalige afvang en opslag van CO₂ ten behoeve van de zware industrieën bij de Rotterdamse haven aan het ministerie zijn aangereikt door de fossiele industrie, zoals bovengenoemd bericht stelt? Zo nee, op basis van welke input zet het ministerie in op grootschalige afvang en opslag van CO₂ en sinds wanneer?

Vraag 3

Klopt het dat de fossiele industrie de overheid heeft gevraagd om directe financiering van de overheid en een lobby bij de EU voor extra fondsen en gunstige regelgeving?

Vraag 4

Klopt het dat de fossiele industrie bovendien aan de overheid heeft verzocht om de aansprakelijkheid op zich te nemen voor transport en opslag van de energie, en bij voorkeur borg te staan voor significante risico's als de verantwoordelijkheid van de CO₂-opslag op lange termijn? Zo ja, op basis van welke argumenten vindt u deze eisen gerechtvaardigd?

Vraag 5

Staat de overheid ook garant voor significante risico's of lange termijn verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld getijdenenergie of geothermie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u aangeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de getijdencentralen in Zeeland en hoe de Staat hiervoor garant zal staan, gezien de belofte aan de fossiele industrie?

¹ Follow the Money, 16 februari 2021 «Nederland ritselt in Brussel vergroeningssubsidie voor Shell» (<https://www.ftm.nl/artikelen/waterstof-lobby-nederland-green-deal-eu?share=Cyw0hxghoPmzTpTlcf93DenQQyZfM9oqy85PcuB0v8CQ9FW2ZcfiQ1tdYy2v%2FQ%3D%3D>)

Vraag 6

Beaamt u dat ambtenaren van de Staat aan de fossiele industrie hebben gesuggereerd om te doen alsof de CO₂-opslagambities aan de hoge kant zijn, maar dat de industrie akkoord zal gaan vanwege de noodzaak om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te behalen? Zo ja, vindt u dit soort afspraken passen bij een onafhankelijke overheid?

Vraag 7

Klopt het dat het niet meenemen van de nationale CO₂-heffing niet dient om de onrendabele top van projecten te verkleinen, maar dat dit wel het (neven)effect is? Zo ja, hoe groot is dit (neven)effect op de marktprijs van CCS, op de subsidiehoogte en op de kostprijs van CCS?

Vraag 8

Beaamt u dat het (neven)effect duidelijk wordt wanneer de volgende twee scenario's met elkaar worden vergeleken voor een Europese emissiehandels-systeem (ETS) gerechtigd bedrijf dat minder efficiënt produceert dan vergelijkbare bedrijven in Europa, met als aanname dat de ETS-prijs 40 euro per ton is in 2030 en de nationale CO₂-heffing oploopt tot 125 euro per ton? A.) In scenario A doet het bedrijf niets. De uitstoot boven de Europese benchmark kost 40 euro per ton (ETS) + 85 euro per ton (CO₂-heffing) = 125 euro per ton CO₂.

B.) In scenario B installeert het bedrijf een CCS-installatie ter grootte van de uitstoot boven de Europese benchmark. Op deze CCS-installatie kan het bedrijf in 2021 100 euro per ton Stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie (SDE) aanvragen, bestaande uit 60 euro per ton overheidsbijdrage (die als SDE wordt uitgekeerd) en 40 euro per ton marktwarde CO₂ (alleen gebaseerd op de ETS-prijs). In dit scenario is de wortel voor dit bedrijf dus 60 euro per ton (SDE) plus de stok voor dit bedrijf het niet hoeven betalen van 125 euro per ton (vermeden CO₂-taks in 2030) = 185 euro per ton. Beaamt u dat de 125 euro per ton die de Minister een stok in scenario A noemt, in scenario B ervoor zorgt dat de wortel enorm wordt?

Vraag 9

Kunt u uitleggen hoe hoog de echte kostprijs is van CCS? Klopt het dat de echte kostprijs van een CCS-installatie hoger ligt dan de huidige aangenomen kostprijs in het SDE-model, aangezien sommige vermeden kosten niet zijn meegenomen in de SDE-berekeningen, zoals de nationale CO₂-heffing? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom wordt de subsidie-intensiteit van CCS dan zo laag ingeschat in de SDE-berekeningen? Of klopt het dat de daadwerkelijk kostprijs inderdaad zo laag is en kan hiermee gesteld worden dat de CCS dus over-gesubsidieerd is?

Vraag 10

Beaamt u dat het niet meerekenen van de nationale CO₂-heffing in de SDE-subsidie zeer voordelig is voor bedrijven, gezien uw antwoord op vragen van de Partij voor de Dieren², dat de nationale CO₂-heffing een sterke prikkel is om CCS-projecten te realiseren, omdat hiermee de nationale heffing niet betaald hoeft te worden? Zo ja, hoe vergelijkt u deze uitspraak met uw opmerking dat de nationale CO₂-heffing niet leidt tot overstimulering van CCS?

Vraag 11

Beaamt u dat het Trinomics review over de SDE++ methodiek, dat stelt dat «Het toevoegen van de heterogene technieken waarbij een laag volume aan projecten wordt verwacht mogelijk een negatieve impact heeft op de efficiëntie van de SDE++. De kans op oversubsidiëring binnen deze technieken is groter dan in die van andere technieken net als de kans dat de subsidiehoogte juist té laag is voor de meeste projecten om aan te bieden» tegenstrijdig is met uw antwoord dat SDE++ een geschikt instrument is voor

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 1591

grootschalig uitrol van CO₂-reducerende technieken?³ Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid om SDE++ te herzien en per wanneer?

Vraag 12

Beaamt u dat CO₂-opslag ook voortdurend energie kost, omdat er continu druk op de opgeslagen CO₂ moet staan en meestal aardgas wordt gebruikt als drukgas? Zo ja, hoeveel energie en aardgas kost het om CO₂ onder druk op te slaan en is deze energievraag meegenomen in de ketenemissies en vervolgens de rangorde?

Vraag 13

Klopt het dat ketenemissies niet worden meegenomen in de SDE-berekeningen? Zo ja, waarom niet?

Vraag 14

Beaamt u dat er grote verschillen zitten tussen het PBL-conceptadvies van de SDE++ in 2021 en het eindadvies, en dat windenergie en zon-op-dak in het conceptadvies hoger in de rangschikking stonden dan CCS, met -43 euro per ton CO₂ voor windenergie, 24 euro per ton CO₂ voor zon-op-dak en 39 euro per ton CO₂ voor CCS, maar dat CCS in het eindadvies hoger is komen te staan, met 22 euro per ton CO₂ voor CCS, 38 euro per ton CO₂ voor windenergie en 91 euro per ton CO₂ voor zon-op dak? Hoe kan het dat de verschillen tussen concept en eindadvies zo groot zijn?

Vraag 15

Beaamt u dat subsidies voor zonne- en windenergie door zeer veel verschillende partijen (meer dan 4.000 in de afgelopen ronde) worden aangevraagd in vergelijking met enkele bedrijven, die subsidie voor CCS projecten hebben aangevraagd?

Vraag 16

Beaamt u dat zeven partijen voor CCS niet voor voldoende marktwerking zorgen om tot een zo laag mogelijke prijs te komen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dit voorkomen?

Vraag 17

Klopt het dat wanneer een zonne- of windproject niet door gaat, dit niet resulteert in het tijdelijk niet kunnen uitgeven van 2,1 miljard euro, zoals wel het geval zou zijn mochten de huidige CCS-projecten geen doorgang vinden, gezien het hierbij gaat om enkele partijen?

Vraag 18

Hoeveel zonne- en windenergie had er in de vijf jaar tijd, die een bedrijf heeft voor het realiseren van een CCS-installatie, kunnen komen voor de 2,1 miljard euro CCS subsidie, gezien zonne- en windenergie sneller zijn uitgerold en eerder beginnen met CO₂-besparen?

Vraag 19

Loopt Nederland niet een veel groter risico om het klimaatdoel niet te halen wanneer er ingezet wordt op CCS, bijvoorbeeld als de kosteninschatting toch niet juist blijkt? Zo nee, waarom niet?

---

³ Trinomics, 12 november 2019 «Review SDE++ Methodiek» (<http://trinomics.eu/wp-content/uploads/2020/02/Review-SDE-Methodiek.pdf>)